WARIES MISDAADREEKS · Nº 079

Achtste Kasteel in *Bronckhorst*

De zaak van de valse oorkonde

Het logboek van privédetective
Jasper Mentink, Zutphen
21 september – 2 oktober 2026

UITGEVERIJ WARIES

Aan de lezer

Op zaterdag 3 oktober 2026 zou in een Zutphens veilinghuis een middeleeuwse oorkonde worden geveild. Volgens die oorkonde stond er bij Vorden ooit een kasteel dat in geen enkele folder voorkomt: het Huis ten Hulse.

Twaalf dagen eerder werd Jasper Mentink ingehuurd, privédetective in Zutphen en vroeger rechercheur bij een verzekeraar. Hij moest uitzoeken of de oorkonde echt is. Zoals altijd hield hij een logboek bij, met tijden, plaatsen, gesprekken en kilometers. Wat hij onderweg kreeg of kopieerde, plakte hij erin: een veilingcatalogus, een expertise, een boekje, een brief, een folder, een inventariskaart.

Dat logboek ligt nu voor u, van de eerste tot de laatste bladzijde. Op de avond van 2 oktober schreef Mentink dat hij wist wie de oorkonde had gemaakt, maar de naam schreef hij er niet bij. Die mag u zelf vinden.

Lees zoals Mentink werkt: wantrouwig en precies. Niet iedereen in dit logboek spreekt de waarheid, en ook Mentink ziet niet alles. Alles wat u nodig hebt, staat erin: in de gesprekken, in de bijlagen en in de tijden aan de rand van de bladzijde.

Achter in het boek vindt u de opdracht (p. 70): zes vragen, werkbladen en een antwoordformulier. Daarna volgen hints in drie niveaus, op hun kop gedrukt, en een verzegelde oplossing. U kunt de opdracht vooraf lezen; dat verraadt niets.

Reken op twee tot vier uur leesplezier en speurwerk. Een potlood en een paar losse velletjes komen goed van pas.

Speelduur: 2 tot 4 uur · Voor volwassenen · Alleen of samen

Inhoud

VOORWERK

Aan de lezer 3
Wie is wie 5
Het werkgebied 6
Lijst van bijlagen 7

LOGBOEK NR. 31

Voorin 9
Maandag 21 september · Zutphen 10
Dinsdag 22 september · Vorden 17
Woensdag 23 september · Vorden 25
Donderdag 24 september · Bronkhorst 30
Vrijdag 25 september · Zutphen 34
Zaterdag 26 september · Vorden 41
Zondag 27 september · Zutphen 44
Maandag 28 september · Zutphen 47
Dinsdag 29 september · Zutphen, Vorden 50
Woensdag 30 september · Deventer, Zutphen 55
Donderdag 1 oktober · Bronkhorst 60
Vrijdag 2 oktober · Bronkhorst 64

UW OORDEEL

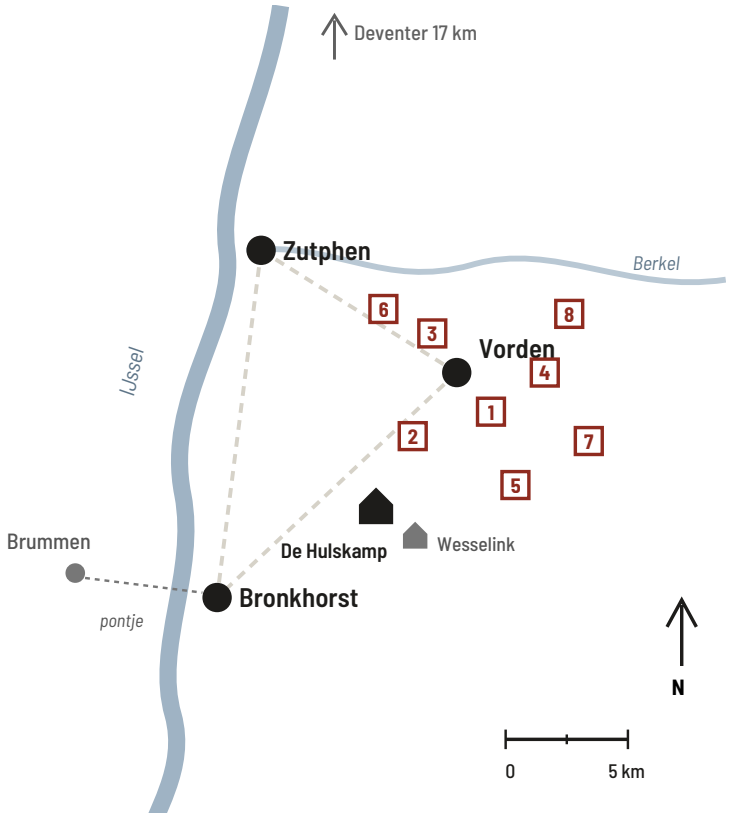
De opdracht 70
Werkblad 1 · Twee avonden 71
Werkblad 2 · Wie wist wat? 72
Werkblad 3 · De verdachten 73
Werkblad 4 · Aantekeningen 74
Antwoordformulier 75
Hints in drie niveaus 76
Verzegeld 79
De oplossing 80
Nawoord 86

Wie is wie

Binnenkant van de kaft, bijgewerkt op 2 oktober. Alleen namen en wie ze zijn. Wat ik van ze vind, staat in het logboek.

Constant Weerdenburg 71	verzamelaar van oorkonden, Zutphen; mijn opdrachtgever
Henk Lubbers 64	boer op De Hulskamp bij Vorden; eigenaar en verkoper van de oorkonde
Thijs Lubbers 29	zijn zoon; vond de oorkonde in maart 2026
Dina Wesselink 84	buurvrouw van De Hulskamp
Lotte Hiddink 37	gids op de kastelenroute, Vorden; schreef *Het negende huis* (2021)
Bart Koppelman 41	boekbinder, atelier Het Perkamenthuis, Bronkhorst
dr. Ilse Ravenstein 46	paleografe, Deventer; schreef de expertise voor het veilinghuis
Ruud Sloetjes 58	veilingmeester, Veilinghuis Berkelzicht, Zutphen
Ans Wieggers	logement De Hofstede, Bronkhorst
Fenna Mentink 24	mijn nicht; zoekt dingen op

Het werkgebied

1 Kasteel Vorden **2** Hackfort **3** Kieftskamp **4** De Wiersse **5** Wildenborch
6 Den Bramel **7** 't Medler **8** Onstein

Schematisch overzicht, niet op schaal. De acht kastelen zijn genummerd zoals in de folder van Lotte Hiddink (bijlage 5). Op woensdag 23 september fietsten we ze in een andere volgorde; zie de route-schets. De Hulskamp en de boerderij van Wesselink liggen tussen Vorden en Bronkhorst.

LOGBOEK NR. 31

Twaalf dagen in de Achterhoek

Recherchebureau Mentink, Zutphen. Opdracht: Weerdenburg. Onderwerp: oorkonde, kavel 112, Veilinghuis Berkelzicht. Begonnen maandag 21 september 2026.

Voorin

Logboek nr. 31. Eigendom van J. Mentink, Zutphen.
Bij vinden: niet lezen, terugbrengen. Beloning.

Regels (sinds 1994, toen nog bij de verzekeraar):
1. Tijd, plaats, wie, wat. Altijd in die volgorde.
2. Wat iemand zegt, schrijf ik op zoals hij het zegt. Wat ik ervan vind, staat in de kantlijn.
3. Alles wat ik krijg of kopieer, plak ik erin. Ook als het onbelangrijk lijkt. Vooral dan.
4. Elke avond de uren en de kilometers. Geen declaratie zonder logboek.
5. Niets doorstrepen. Wie zich vergist, schrijft de verbetering eronder.

Afkortingen
JM = ikzelf · W. = de opdrachtgever · R. of mevr. R. = mevr. Ravenstein · fol. = folio, bladnummer · v.o. = van onderen · ca. = ongeveer

Wat Fenna zegt
“Oom J., niemand schrijft nog met de hand.”
Precies daarom.

LOGBOEK dag 1 · Zutphen

Maandag *21 september*

Zutphen. Een opdracht, een kijkdag en een oorkonde onder glas.

08.40 Nieuw logboek, het eenendertigste. Dezelfde regels als altijd: tijd, plaats, wie, wat. Wat ik ervan vind, zet ik in de kantlijn, niet ertussen. Kilometers en uren onderaan. Wie dit later leest, moet kunnen nagaan wat ik wist en wanneer ik het wist.

09.30 Bij C. Weerdenburg thuis, een hoog herenhuis bij de Berkel. Een huishoudster laat me binnen, verder is er niemand. Weerdenburg zit in een studeerkamer vol archiefdozen, met de gordijnen half dicht. Hij praat te hard, zoals mensen doen die zichzelf slecht horen, en hij houdt zijn hoofd schuin naar zijn goede oor.

WEERDENBURG U komt van de verzekeringen, heb ik gehoord. Dan bent u gewend dat mensen liegen.

JM Dat is het vak, ja. Niet iedereen liegt. Maar iedereen kan liegen.

WEERDENBURG Zaterdag 3 oktober wordt bij Berkelzicht een oorkonde geveild. Kavel 112. Als hij echt is, wil ik hem hebben. Ik ga tot vijftigduizend.

JM En als hij niet echt is?

WEERDENBURG Dan wil ik dat vóór zaterdag tien uur weten. Ik ben eenenzeventig, meneer Mentink. Ik koop geen dingen meer om ze te hebben. Ik koop ze om ze door te geven. Een vals stuk doorgeven, dat zou ik mezelf niet vergeven.

Hij liet me zijn verzameling zien, of een deel ervan: oorkonden in zuurvrije mappen, in laden die zacht openschuiven. Een verkoop van land bij Lochem uit 1402. Een zoenverdrag tussen twee families uit Warnsveld. Hij raakt ze aan

met een wit katoenen handschoen en praat erover zoals andere mannen over hun kleinkinderen.

WEERDENBURG Ze zijn allemaal echt, meneer Mentink. Dat is het enige wat ik ervan vraag. Mooi hoeven ze niet te zijn.

Hij heeft de expertise laten opvragen. Die is geschreven door dr. Ilse Ravenstein uit Deventer, in opdracht van het veilinghuis. Ravenstein werkt op dinsdag en donderdag ook voor hem, aan de catalogus van zijn verzameling.

WEERDENBURG Een scherpe vrouw. De beste die ik ken. Maar Sloetjes heeft haar betaald, en ik wil iemand die door niemand betaald wordt dan door mij.

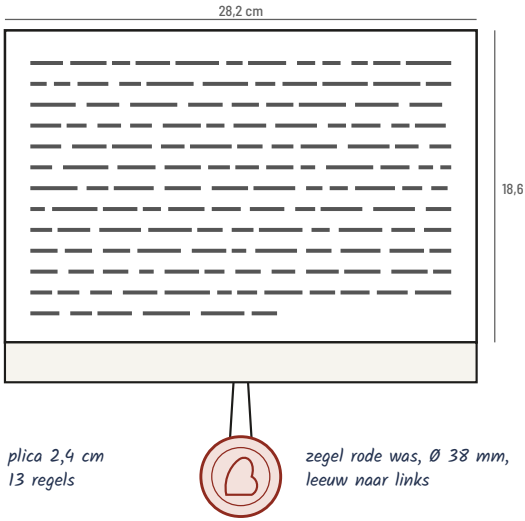
JM Dat ben ik. Vijfentachtig euro per uur, plus de kilometers. Elke avond een verslag.

WEERDENBURG Om half negen, telefonisch. Overdag hoor ik niets, maar 's avonds, met de luidspreker aan, hoor ik alles. Ik schrijf het netjes op.

Afgesproken. Geen contract, een handdruk en een envelop met een voorschot. Ik schrijf hem vanavond nog een bevestiging.

10.40 Te voet naar Berkelzicht, een oud pakhuis aan het water met een nieuwe glazen pui. Kijkdag tot vier uur. Op tafels porselein, tin, een wandklok, twee hertengeweien, een doos met ansichtkaarten van de IJssel bij hoog water. Er liepen een stuk of twintig mensen rond, met catalogi en leesbrillen, die elkaar groetten zonder namen te noemen. Kavel 112 ligt apart, in een vitrine met een eigen lampje, alsof hij al verkocht is.

11.15 Ruud Sloetjes, veilingmeester. Pak met vest, ringen aan beide handen, de stem van iemand die gewend is dat mensen naar hem luisteren. Hij heeft de vitrine voor me opengemaakt. Aanraken mocht niet, meten met zijn eigen liniaal wel, onder zijn toezicht. Mijn schets:

Het perkament is geelwit, aan de achterkant wat ruwer. Er staan dertien regels in een bruinzwarte inkt, schuin en vlot geschreven, voor mij onleesbaar. De onderrand is omgevouwen (de *plica*, zegt Sloetjes). Daardoor loopt een strook perkament waaraan het zegel hangt: rode was, een leeuw naar links, de rand afgesleten. Ik zie geen vlekken en geen gaten. Voor iets van zeshonderd jaar is hij erg schoon, maar wat weet ik daarvan.

SLOETJES Een vondst die je één keer in je leven meemaakt. Vorden heeft acht kastelen. Ze staan in elke folder, op elke fietskaart. En nu blijkt er een negende te zijn geweest. Dat is geld waard, meneer Mentink, en het is ook gewoon mooi.

JM Wie heeft hem gevonden?

SLOETJES De zoon van de eigenaar, in maart. In een geheim vak van een oude kist op de zolder. De familie Lubbers, De Hulskamp, tussen Vorden en Bronkhorst. Al eeuwen op die plek, al eeuwen die kist.

JM Wanneer kwam Lubbers bij u?